

Piac, piacgazdaság

Gazdaság működésének formái

HAGYOMÁNYOS

- ma már csak törzsi keretek közt
- cél az önellátás
- mezőgazdaság – élelmiszertermelés
- kézműipar – használati eszközök

Gazdaság működésének formái

TERVUTASÍTÁSOS

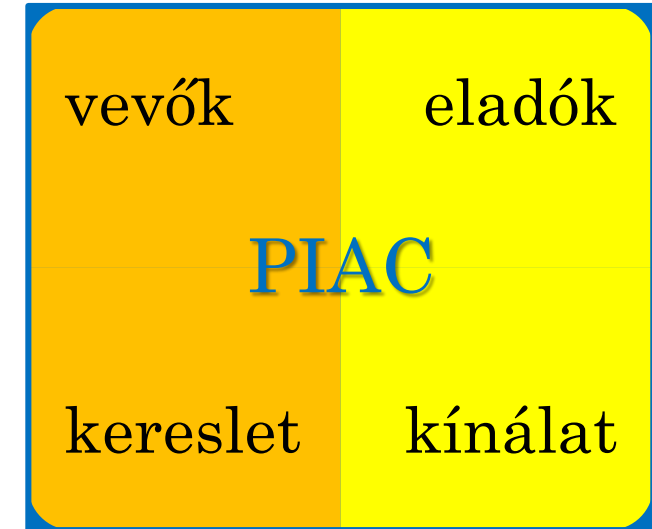
- állam szerepe a meghatározó
- központi irányítás (volt szocialista országokban)
- állami vezetés dönti el, hogy mit és mennyit kell termelni

Gazdaság működésének formái

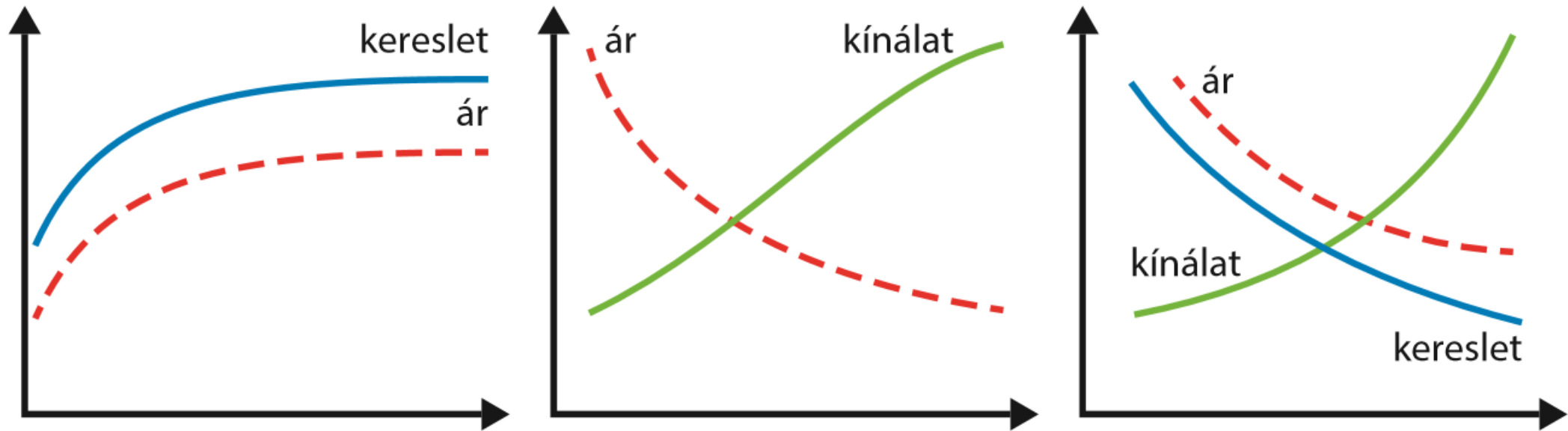
PIACGAZDASÁG

- magántulajdonra épül
- mozgatója a piaci verseny
- cél a minél nagyobb nyereség (profit)
- állam szabályozó szerepet tölt be (ennek mértéke országonként eltérő)

Piac működése

- piac: az a hely, ahol a vevők és az eladók kapcsolatba lépnek egymással
- a piac működését a kereslet és a kínálat alakulása határozza meg
- kereslet: fizetőképes vásárlási szándék
- kínálat: az az áru, melyet az eladó a kereslettel egy időben eladásra kínál

3.4. ábra. Az árakat alakító piaci folyamatok.

- ár: az áru értéke pénzben kifejezve
 - szabad verseny: a piac törvényei korlátozás nélkül érvényesülnek
- ↕
- monopólium: egy vállalat egyeduralma a piacon

Állam szerepe a piacgazdaságban

- szabályozó szerep (jogszabályokkal) –
tiszta piaci verseny védelme,
piacgazdaság működésének biztosítása
- cél: nemzetgazdaság stabilitása,
erőforrások elosztásának szabályozása
- cél: minél nagyobb foglalkoztatottság
- cél: infláció szigorú keretek között tartása

Állam szerepe a piacgazdaságban

- cél: gazdasági növekedés
- cél: az ország fizetési mérlegének kiegyensúlyozottsága
- forgalomban lévő pénzmennyiséget szabályozza
- költségvetést készít (bevételek, kiadások) → ezen keresztül hat a gazdaság működésére
hiány (deficit) – egyensúly – többlet (szufficit)

Állam szerepe a piacgazdaságban

A bevétel a gazdaság szereplőire kivetett adók**ból** származik

- *jövedelmek és vagyon után*: jövedelemadó (szja), vagyonadó, ingatlanadó, gépjárműadó...
- *fogyasztás után*: általános forgalmi adó (áfa), jövedéki adó (luxustermékek, üzemanyag után)
- *külföldről behozott* (import) termékek után: vám

Állam szerepe a piacgazdaságban

Az állam közfeladatokat lát el, melyek jelentős kiadásokkal járnak

- infrastruktúra fejlesztése
- közszolgáltatások biztosítása (közoktatás, egészségügyi ellátás, szociális juttatások, közbiztonság...)

A kiadásokat (részben) a bevételek fedezik